

KÖMÜRCÜLER

Türkçesi :

SABAHATTİN EYÜBOĞLU — AZRA ERHAT

KİŞİLER

DİKAİOPOLİS; Atina yurttaşı
DÜZEN GÖREVLİSİ
TANRIGİL (Amphitheos)
ELÇİLER
KOFARTABAS; (Pseudartabas); Pers kralının elçisi
THEOROS; Trakya elçisi
AKHARNAİ'LI KÖMÜRCÜLER KOROSU
DİKAİOPOLİS'İN KIZI
EURİPİDES'İN KÖLESİ
EURİPİDES
LAMAKHOS; Atinalı general
MEGARA'LI
MEGARA'LININ KIZLARI
BİR CURNALCI
THEBAİ'LI
NİKARKHOS
LAMAKHOS'UN HİZMETÇİSİ
BİR ÇİFTÇİ
GÜVEYİ YARDIMCISI
HABERCİ

Sahne yerine göre, halk kurultayının toplandığı Pnyx'te, Dikaiopolis'in, Euripides'in evleri önünde ya da çarşıda geçer.

DİKAİOPOLİS — Ah, kaç kez yüreğim kan ağladı benim!

Sevinçlerimse ne az, ne az, beşi bulmaz
Ama çektiklerim saymakla bitmez;
Denizde kum bende dert!

Ne duydum sevinç olarak, bir bakalım:
Evet, sevinçli bir günümü hatırlıyorum,
Hani o tiyatroda, Aristophanes'in bir oyununda

Kleon'a

yuttuğu beş kese altını kusturdukları gün.
Yüreğimin yağları erimişti o gün (').

Bu güzel başarı için severim Atlıları,
Bütün Hellas için ne şan, ne şerefti o!
Ama bunun ardından başka bir gün duyduğum acı
Tragedyalık bir acı oldu benim için:
Ben Aiskhylos'u dört gözle beklerken sahnede,

(') Aristophanes'in 426 yılında, yani Kömürcüler'den bir yıl önce oynattığı Babilliler komedyasında Kleon, birleşik kentlerden çalmış olduğu beş altını Atlıların dayağı altında kusar gösterilmiştir.

Gelsin, korosuyla Theognis! (2) demezler mi.
 Düşün, nasıl vurulmuşa döndüm beynimden!
 Ama bir kez daha sevindiğim oldu:
 Moskhos'un ardından Dexitheos (3) çıkınca sahneye
 Bir Boiotia yiğitlemesi söylemek için.
 Derken aynı gün ölüyordum az kalsın:
 Gözlerim karariverdi görünce Khairis'i (4)
 Homeros'tan bir parça okumak için sahnede.
 Hamama kabul edildiğim günden bu yana
 Hiç böylesine kan başıma çıkmamıştı:
 Sabahtan bütün yurttaşlar toplantıya çağrıldı,
 Oysa toplantı yerinde kimseler yok.
 Yurttaşlar agora'da gevezelik ediyorlar;
 Kırmızı ipler arasına girip
 Buraya doğru yürümeleri gerekirken
 İpi gören başka bir yana kaçıyor (5)
 Senato başkanları bile yok ortada.
 Geç kalacaklar hepsi, geç kalınca da,
 İyi yerleri kapışmak için birbirine girip
 Sel dalgalarına dönecekler sıkışmaktan.
 Sen gel de bunlarla
 Barışı sağlamanın yollarını ara;
 Umurlarında bile değil barış.
 Ah yurdum, zavallı yurdum, yazıklar olsun!
 Toplantıya ilk gelen benim her zaman,

(2) Kötü ve soğuk bir tragedya yazarı sayılan Theognis'e «kar» lakabı takılmıştı.

(3) Kıtara çalgıcıları. Moskhos kötü, Dexitheos iyi bir çalgıcı sayılırdı.

(4) Kötü bir kavalcı.

(5) Yurttaşları toplantıya sürmek için agora'ya kırmızı boyalı bir ip gerilirdi.

Gelir otururum böyle tek başıma,
 Ahlar uflarım, esnerim, gerinirim,
 Yellenirim, sıkılır, bir şeyler çizerim,
 Sakalımı yolar, bine kadar sayarım.
 Barış özlemiyle tarlalara bakarım uzaktan,
 Kente lânet okur, köyüme can atarım.
 Köyüm ne kömür satın aldırır bana,
 Ne sirke, ne de zeytinyağı.
 Satın almak sözünü bile bilmez,
 Kendi kendini besler benim köyüm.
 Aldım sattımlarla yormaz kafamı.
 Onun için kesin kararlarla geldim bugün:
 Bağırıp çağıracağım, kıyameti koparacağım,
 Barıştan gayri söz edene
 Verip veristireceğim, diyordum.
 Ama işte başkanlar nihayet,
 Öğleyin, öğleyin gelebildiler ancak.
 Tam dediğim gibi de oldu:
 Baksanıza nasıl itişip kakışıyor herkes
 Ön sırayı kapmak için.
 DÜZEN GÖREVLİSİ — İlerleyin, ilerleyin ortaya doğru.

TANRIGİL — (6) Söz alan oldu mu?

GÖREVLİ — Kim söz istiyor?

TANRIGİL — Ben.

GÖREVLİ — Adın ne?

TANRIGİL — Tanrigil.

GÖREVLİ — İnsan değil misin yoksa?

(6) Amphitheos Yunanca «yarı-tanrı» anlamına gelir; kelime oyunlarına yol açan bu adı «Tanrigil» diye Türkçeleştirmeyi uygun gördük.

TANRIGİL — Değilim. Bir ölümsüzüm ben.
Atam Tanrıgil Demetler'le Triptolemos'un oğluydu,
Onun oğlu Keleos (?) benim ninem Phainarete ile
evlendi,

Benim babam Lykios ondan doğdu.
Ölümsüzüm ve tanrılar yolladı beni
Lakedemonyalılarla anlaşmak için tek başıma.
Ölümsüzüm ama, ey insanoğulları,
Yol parası aramayın bende,
Başkanlarınsa para vermeye niyetleri yok.

GÖREVLİ — Okçular, atın bu adamı dışarı!

TANRIGİL — Triptolemos! Keleos!
Göz yumacak mısınız buna?

DİKAİOPOLİS — Başkan baylar, kurultaya
saygısızlık edersiniz

Bu adamı dışarı attırmakla.
İstedіği sizin yararınıza barışı sağlamak,
Kılıçları kalkanları susturmak.

GÖREVLİ — Otur yerine ve sus!

DİKAİOPOLİS — Hayır, Apollon'a yemin ederim,
susmayacağım,

Başkanlığınızı barış uğrunda kullanmazsanız.

GÖREVLİ (gelenleri bildirerek) — Kralın
sarayından gelen elçiler!

DİKAİOPOLİS — Kral mı? Kral da kim oluyormuş?
Bıktık artık bu sizin elçilerden,
Bütün tavus kuyruklu maymunlardan.

GÖREVLİ — Kes sesini!

(?) Keleos, toprak tanrıçası Demeter'i Eleusis'te kabul eden
ve toprak ana kültünü bu şehirde kuran kraldır.

DİKAİOPOLİS (Pers kılığındaki elçileri görerek) —

Vay babam vay! şu Pers cafcasına bakın hele!
BAŞ ELÇİ — Bizi Büyük Kralın sarayına
yollamıştınız

Euthymenes'in başbakan olduğu yıllarda
Günde iki drahmi yollukla.

DİKAİOPOLİS — Yazık drahmilere!

BAŞ ELÇİ — Doğrusu, az çile çekmedik
Küçük Asyanın yeşil ovalarından geçerken:
Araba tentelerinin altında
Yumuşak döşeklere uzanıp yatmaktan
Ölüyorduk az daha...

DİKAİOPOLİS — Demek biz keyf içinde yaşıyorduk
Savaş yerlerinde çamurlarda yatarken.

ELÇİ — Konuk edildiğimiz her yerde
Zorla tatlı şaraplar içiriyorlardı bize
Altın ve billur kâselerde.

DİKAİOPOLİS — Ey Atina, Kranaos'un şehri!

Görüyor musun

Elçilerin nasıl alay ediyor sizinle?

ELÇİ — Çünkü bu barbarların gözünde insan
Ancak çok yiyip çok içerse insandır.

DİKAİOPOLİS — Bizde orospu, puşt derler

böylesine!

ELÇİ — Yola çıkışımızın dördüncü yılında
Büyük Kralın sarayına vardık.

Ama Kral bütün ordusuyla ayak yoluna gitmiş,
Ve Kafdağının tepesinde sekiz ay boyunca
Boşaltıp karnını rahatlamıştı.

DİKAİOPOLİS — Ya, büzüğünü sıkması ne kadar
zaman sürdü,

Bir dolunay boyunca mı?

ELÇİ — Bu işten sonra sarayına döndü, bizi konukladı,

Fırında kızarmış tüm öküzler sundu bize.

20 DİKAİOPOLİS — Fırında kızarmış öküz olur mu hiç? Palavra bunlar!

ELÇİ — Bir de öyle bir kuş yedirdi ki bize, İnan olsun, bizim Kleonymos'un (8) üç misli vardı, Şarlatan kuşmuş adı da onun gibi.

DİKAİOPOLİS — Demek onun için sen de günde iki drahmiye

Şarlatanlık ediyorsun bize.

ELÇİ — Sonunda döndük geldik işte.

Kofartabas'ı (9) getirdik size, Kralın Gözü.

DİKAİOPOLİS — Karga oysun o gözü, seninkini de birlikte!

46 GÖREVLİ (geleni bildirerek) — Kralın Gözü!

DİKAİOPOLİS (iki hadımağasının önünde gelen Kralın Gözünü görerek) — Aman Herakles tanrı, imdat!

Bu seninki göz değil, ahbap,

Bir savaş gemisinin kürek deliği.

Karaya çekilmiş tekne misin nesin?

Gözünün altındaki kürek kayışı da ne oluyor?

ELÇİ — Haydi, Kofartabas, anlat şimdi

Kral ne haber yolladı seninle Atinalılara!

(8) Kleonymos: Aristophanes'in komedyalarında sık sık alaya alınan bu adam iri yarı, palavracı bir demagog olarak tanıtılır.

(9) Pseudartabas: Sahte Artabas demek; «Kofartabas» diye çevirdik.

KOFARTABAS — İartaman eksarks apianona satra. (10)

ELÇİ — Anladın mı ne diyor?

60 DİKAİOPOLİS — Apollon canımı alsın bir şey anladıysam.

ELÇİ — Diyor ki Kral altın yolluyor size.

(Göze)

Altın sözünü daha iyi belli etsene sen de.

KOFARTABAS — Zor aldun altın, kova dipli Yunon.

DİKAİOPOLİS — Sen misin belli et diyen!

ELÇİ — Ne diyor?

50 DİKAİOPOLİS — Ne mi diyor? Diyor ki Barbarlardan altın koparacaklarını sanıyorlarsa Akıllarına turp sıkayım Yunanlıların.

ELÇİ — Yok canım, kova dolusu altından söz ediyor.

DİKAİOPOLİS — Ne kovası be! Şarlatan herif sen de!

Çekil ordan, ben konuşturayım onu.

(Kofartabas'a)

Hadi, açıkça söyle bakalım bu tanığın önünde,

Yoksa kızıla boyarım üstünü başını:

Kral altın yolluyor mu bize?

(Kofartabas başıyla hayır der)

Hayır! Demek elçilerimiz aldatmış bizi.

(Kofartabas ve hadımağaları evet diye başlarını sallarlar)

Bak hele bizim gibi baş sallıyor bunlar!

Buralı olmasınlar? Tamam buralı.

Şu berikini tanıdım bile:

(10) Kofartabas'ın güya Pers dilinde söylediği bu sözler aslında bozuk Yunancadır.

Kleisthenes bu, Sibyrtios'un oğlu.

Seni kıcı tıraşlı azgın puşt seni!

Maymun suratlı herif, bir sakal takıp

Hadımağası olmaya kalkarsın ha!

Öteki kim acaba? Straton ⁽¹¹⁾ olmasın?

GÖREVLİ — Sus, otur!

Senato, Kralın Gözünü devlet köşküne çağırıyor!

DİKAİOPOLİS — Tamam, olan oldu, çek ipini gayrı!

Burda boşuna kafa patlatmak budalalık.

Demek devlet kapısı hep böylelerine açılacak.

Ama ben bilirim yapacağımı:

Bir yaman, bir büyük işe girişeceğim.

Hey, Tanrıgil, nerdesin!

TANRIGİL — Burdayım.

DİKAİOPOLİS — Al şu sekiz drahmiyi, git benim
adıma

Bir barış anlaşması yap Lakedemonyalılarla.

Yalnız benim için, karım ve çocuklarım için.

Sizler de hava almakta devam edin

O yana bu yana elçiler yollayarak.

GÖREVLİ — Yol verin Theoros'a,
Sitalkes'in sarayından gelen elçimize! ⁽¹²⁾

THEOROS — Hop, işte geldim!

DİKAİOPOLİS — Al sana bir şarlatan daha!

THEOROS — Trakyada niçin kaldık bu kadar uzun
zaman...

DİKAİOPOLİS — Çünkü bol bol para alıyordun da
ondan.

⁽¹¹⁾ Kleisthenes ile Straton ahlaksız iki Atina'lıdır; Sibyrtios ise Atina'da beden eğitimi yapan bir öğretmen.

⁽¹²⁾ Sitalkes: 432 yılında Atina ile antlaşma yapan Trakya kralı.

THEOROS — Çünkü bütün Trakyayı karlar

kaplamıştı o zaman,

Nehirler donmuştu o sırada...

DİKAİOPOLİS — Tam o sırada Theognis de

burada ⁽¹³⁾

Tragedya yarışına girmişti...

THEOROS — Biz de o arada Sitalkes'in sarayında

Bol bol Trakya şarabı içiyorduk.

Anlatamam Atinaya gösterdiği dostluğu,

Görülmedik, gerçek bir sevgiydi bu;

Duvarlara yazıyordu sevgisini

Canım Atinalılara vurgunum diye.

Oğlu, ki Atina yurttaşlığı verdik kendisine,

Deli divane oluyor, yanıp tutuşuyordu

Bizim bayram sucuklarımızı yemek için.

Yalvarıyordu babasına bize yardım etsin diye.

Şarap kâsesini kaldırıp yemin etti babası:

Atinaya öyle bir orduyla gideceğim ki, dedi,

Bir çekirge bulutu geliyor diyecek görenler.

DİKAİOPOLİS — Arap olayım, inanırsam tek

sözüne

Çekirgelerden başka.

THEOROS — Şimdiden göndermiş bulunuyor bize

Trakyanın en savaşçı boyunu.

DİKAİOPOLİS — Ha, şimdi anlaşıldı.

GÖREVLİ — Theoros'un bize getirdiği Trakyalılar!

Buyrun!

DİKAİOPOLİS — Aman, nedir bu başımıza gelen!

⁽¹³⁾ Bkz. 2. not.

65. THEOROS — Kocamantoslar ordusu! ⁽¹⁴⁾
 DİKAİOPOLİS — Kocamantoslar mı? Bu da ne
 demek?

(Takma phalloslarını göstererek)

Ya bu da nesi? Kim yolmuş bu Kocamantosların
 erkekliğini?

THEOROS — İki drahmi ücretle bu yiğitler
 Bütün Boiotia'yı kalkanlarıyla ezerler.

DİKAİOPOLİS — Bu kabuksuz heriflere iki drahmi
 ücret ha?

Yandı yurdun kurtarıcısı denizciler!

Eyvah! Başıma gelen!

Kocamantoslular sarmısaklarımı talan ediyorlar.

Bırakın sarımsaklarımı!

THEOROS — Yaklaşma, be adam, başın belâya
 girer:

Sarmısak yiyen horozlara dayanılmaz.

70 DİKAİOPOLİS — Başkanlar, nasıl göz yumarsınız
 buna,

Kendi yurdunda bu barbarların beni soymasına?

Peki, öyleyse, ben de yurttaşlık hakkımı
 kullanıyorum:

Trakyalıların ücreti konusu bugün konuşulamaz.

Tanrılar istemiyor konuşulmasını:

İşte belirtisi, bir yağmur damlası düştü üstüme.

GÖREVLİ — Trakyalılar çekilsin, yerlerine
 gitsinler,

Yarından sonra çağrılacaklar.

(14) Adları kelime oyunlarına uysun diye «Kocamantoslar» diye çevirdiğimiz «Odomantoslar» Trakya'nın en vahşi boyu diye bilinirdi.

Başkanlar oturuma son verdi.

DİKAİOPOLİS (yalnız kalınca) — Vay başıma
 benim! O güzelim sarmısaklar gitti!

Ama işte Tanrıgil dönüyor Lakedemonya'dan.

Hoş geldin, Tanrıgil.

TANRIGİL — Dur, soluk alayım da sonra konuşalım.

Arkama düşen Akharnai'lılardan kaçıyorum.

DİKAİOPOLİS — Ne var? Ne oldu?

70 TANRIGİL — Sana bir barış anlaşması getiriyordum;

Koşa koşa gelirken Akharnai'lılar çaktı işi,

O yaşlı babayiğitler, meşe odunu yürekliler,

O dik kafalı Marathon savaşçıları.

Başladılar hep bir ağızdan bağırmaya:

«Alçakoğlu alçak, sen barış anlaşması getirirsin ha,

Bağımız bahçemiz ayaklar atlında çiğnenirken!»

Bir yandan da taş dolduruyorlardı yenlerine.

Ben kaçtım, onlar ardıma düştü bağıra çağıra.

DİKAİOPOLİS — Bırak bağırırsınlar!

Sen anlaşmayı getirdin mi, onu söyle.

TANRIGİL — Elbette, üç türlü şarapla hem de.

Ayrı ayrı tadına bak üçünün.

Al bak, bu beş yıllık bir barış.

DİKAİOPOLİS (şarabı tadarak) — Puah...

TANRIGİL — Ne var?

80 DİKAİOPOLİS — Hoşuma gitmedi, zift kokuyor:

Donanma hazırlıkları olsa gerek bunun altında.

TANRIGİL — Öyleyse sen on yıllığına bak.

DİKAİOPOLİS — Bu da buram buram elçi kokuyor,

Birleşiklerin geciken yardımlarını andırıyor.

TANRIGİL — Eh, öyleyse al sana otuz yıllık bir
 barış

Hem karada, hem denizde.

DİKAİOPOLİS — Gelsin Dionysos şenlikleri! İşte
bundaki koku

Tanrı balı, tanrı şarabı kokusu!

Ne mutluluk, korkmayız artık

«Al üç günlük kumanyanı gel» diyecekler diye.

Dilediğin yere git! diyor bu şarabın tadı.

Aldım, kabul ettim bu barışı,

Döküp içiyorum son damlasına kadar.

Atinalılar gitsin güle güle savaşımlara,

Ben kurtuldum artık savaş belâsından,

Gidiyorum kırlarda Dionysos'u kutlamaya. (15)

TANRIGİL — Ben de canımı kurtarayım

Akharnai'lılardan.

KOROBASI (Akharnai kömürcülerinin korusunu
yöneterek) — Burdan gelin, koşun ardından,
bulalım izini,

Soralım gelen geçen herkese,

Yurdun selâmeti için yakalanması gerek.

Kim gördüyse söylesin ne yana gitti

O anlaşılmayı getiren adam!

KORO — Kaçtı, yok ortada, görünmez oldu.

Kör olasıca ihtiyarlık!

Gençliğimde olsaydı,

(15) Kır Dionysia'ları şarap tanrısı Dionysos'un şerefine aralık ayında ve köylerde kutlanan şenliklerdi. Bayramın başlıca özelliği olan «komos» alayı Atina'da komedya türünün doğmasına yol açmış ve bu türe adını vermiştir. Kır Dionysia'larının nasıl kutlandığı ve komos alaylarının nasıl düzenlendiği hakkında tek belgemiz Aristophanes'in **Kömürcüler** piyesidir.

Phaüllos'la yarıştığım yıllarda, (16)

Sırtımda bir kömür çuvalıyla hem de,

Zor kaçardı elimden bu barış aracısı,

Kanatlı kuş da olsa yakalardım onu.

KOROBASI — Ama yıllar derman bırakmadı

bacaklarımda,

Ağırlaştım, ihtiyar Lakratides gibi.

O yüzden kaçtı elimden, ama bırakmayalım peşini.

Akharnai'lılar yaşlı da olsa

Hiç kimse onları yenmekle övünmemeli.

KORO — Ulu Zeus, şu adamın yaptığına bak!

Düşmanlarıyla barış yapmaya kalkıyor,

Ben öfkemden kudururken

Topraklarımı çiğneyenlere karşı.

Ama ben aman vermeyeceğim onlara,

Şişleyeceğim onları durmadan, kıyasıya,

Bir daha bağıma bahçeme sokmayacağım onları.

KOROBASI — Durmayalım, arayalım, bulalım onu,

Okluca kırlarına koşalım,

Dört bir yanı tarayıp yakalayalım onu,

Taşlar yağdıralım başına.

Dikaiopolis'in evinin önü. Dikaiopolis'in sesi içerden duyulur.

DİKAİOPOLİS — Tören başlıyor, susalım!

Tören başlıyor, susalım!

KOROBASI — Durun, durun, duydunuz mu, dostlar?

Biri törene çağırıyor herkesi.

Aradığımız adam olsa gerek bu.

Şu yana çekilelim hep birden

(16) Sicilya'lı Phaüllos, ilkçağın en hızlı koşucularından biriydi.

Adam çıkacak besbelli kurban kesmeğe.
DİKAİOPOLİS (karısı, kızı ve iki kölesiyle çıkar) —
Tören başlıyor, susalım!

Tören başlıyor, susalım!
Kızım, öne geç sepetinle.
Xanthos, sen de phallosu dik tut,
Şimdi koy sepetini yere, kızım, başlayalım!
KIZ — Anne, kaşığı ver de, kaymak dökeyim
çöreğe.

DİKAİOPOLİS — Oldu, her şey tamam.
Ey Dionysos, yüce sultanım, kabul et
Sana sunduğumuz bu töreni ve kurbanı
Çoluğum çocuğum, ev halkımla birlikte.
Mutlu kıl bize bu köy şenliğimizi,
Sağladığım otuz yıllık barış
Orduları uzaklaştırıp evimizden
Bereket getirsin bize!
Hadi kızım, sepetini güzel güzel taşı,
Hanım hanımcık, utangaç hallerinle.
Ne mutlu gerdeğine girecek olana,
Mini mini kedicikler doğurtacak sana,
Senin gibi sabah sabah yellenecek onlar da.
Yürü yavrum, kalabalıktan da sakın,
Altıncıklarını aşırıvermesinler.
Xanthias, sen de arkadaşınla dikkat et
Phallos sepetin arkasında dimdik dursun.
Ben ardınızdan geleceğim
Övgüler okuyarak Phales tanrıya. (17)
Karıcığım sen damda kal, seyret bizi.

(17) Phales: Kır Dionysia'larının komos alaylarında yer alan ve erkek uzvunu temsil eden bir tanrı.

Haydi, şimdi düşelim yola.
Ey Phales, Bakkhos'un yoldaşı,
Cümbüş seven, gece gezen,
Evli kadınlara, delikanlılara düşkün tanrı;
Selâm sana yeniden!
Beş yıllık gurbetten sonra
Kavuştum köyüme nihayet.
Bir başıma sağladığım barışla
Kurtuldum kaygılardan, cenklerden, komutanlardan.
Çok daha tatlı bir şey değil mi, Phales, sevgili
Phales,

Kıstırmak hizmetçi kızı, Tratta'yı,
Ormandan odun çalarken
Sarılıp beline kaldırmak onu yerden,
Sonra yatırıp çiçeğini koparmak.
Phales, canım Phales, gel içelim seninle.
Yarın sabah, sarhoşluğumuz geçince,
Kutlarınız barışı şarapla
Ve asarız kalkanı ocağın başına.

KOROBASI (Dikaiopolis'i görerek) — İşte o, işte o!
Çal taşı kafasına, vur kafasına, vur!
Vur alçağın kafasına, vur bre vur!

DİKAİOPOLİS (çömleğiyle başını savunarak) —
Herakles, koru beni, ne oluyor!

Çömleğimi kıracaksınız!

KOROBASI — Senin kafanı kıracağız, alçak!

DİKAİOPOLİS — Suçum ne, sayın Akharnai
ihtiyarları?

KOROBASI — Bir de soruyorsun, yüzsüz, vicdansız!
Ne suratla bakabiliyorsun bana, vatan haini!
Kendi çıkarına barış yapan alçak!

DİKAİOPOLİS — Ama ne şartlar koştum,
biliyor musunuz?

Dinleyin beni!

KOROBASI — Seni dinlemek ha? Öleceksin sen!
Taşlarla ezeceğim kafanı senin!

DİKAİOPOLİS — Dinleyin önce, sonra vurun. Bir an
sabredin.

KORO — Bir an bile sabretmem! Ne söylesen boşuna.
İğreniyorum senden, Kleon'dan daha çok hem de,

O Kleon ki derisini yüzüp

Çizme yapacağım Atlılara.

KOROBASI — Lakonyalılarla anlaşılan adama

Uzun söylevler çektiremem,

Başınla ödeyeceksin yaptığını.

DİKAİOPOLİS — Bırakın Lakonyalıları bir yana.

Etmeyin, dostlar, dinleyin nasıl anlaştığımı,

Bakın haksız mıyım.

KOROBASI — Nasıl haklı olabilirsin barışarak

O imansızlar, o kallesler, o yemin bozanlarla?

DİKAİOPOLİS — Ben derim ki fazla yükleniyoruz
Lakonyalılara

Onların yüzünden değil bütün başımıza gelenler.

KOROBASI — Değil mi, alçak herif, bir de
utanmadan

Yüzüme karşı söylüyorsun bunu!

Üstelik de insaf bekliyorsun benden.

DİKAİOPOLİS — Değil elbette, ispat edebilirim ki
size

Birçok yerde sizsiniz haksız olan.

KOROBASI — Bu kadar alçaklık olamaz,

kuduracağım:

Düşmanlarımızı savunmaya kalkıyor bize karşı!

DİKAİOPOLİS — Kellemi veririm, doğru değilse
söyledikleri,

Halk da benim gibi düşünmüyorsa.

KOROBASI — Ey yurttaşlar, ne güne duruyor
taşlarımız,

Niçin boyamıyoruz bu alçağı kızıl kanlara?

DİKAİOPOLİS — Nedir sizi böyle birden

Azgın çıralar gibi tutuşturan?

Bir kez daha yalvarırım, ünlü Akharnai'lılar:

Söz vermeyecek misiniz bana?

415 KOROBASI — Hayır, vermeyeceğiz!

DİKAİOPOLİS — Ne belâya çatacağım meğer!

KOROBASI — Seni dinlemektense ölmek daha iyi!

DİKAİOPOLİS — Dinleyin beni, Akharnai'lılar!

KOROBASI — Hemen gebereceksin, bil!

420 DİKAİOPOLİS — Öyleyse ben de bilirim dişlerimi
göstermesini:

En sevgili ahabplarınızı öldürürüm ben de,

Boğazlarım sizden aldığım tutsakları.

KOROBASI — Yurttaşlar, ne saklıyor bu sözlerin
altında,

Ne pusu kuruyor Akharnai'lılara?

Birimizin çocuğu mu var elinde?

Neyle korkutmak istiyor bizi?

DİKAİOPOLİS (bir çuval kömür ve bir bıçakla
gelir) — Atın isterseniz taşları şimdi.

Ben de can dostunuza kıyarım sizin.

Anlaşılır şimdi aranızda hangi kömürcünün

Kömürüne bağlı olduğu.

KORO — Eyvah, yandık! Bu çuval bizim hemşeri!

Aman, dur, kıyma ona, sakın, sakın ha!

DİKAİOPOLİS — Öldüreceğim, ne kadar bağırsanız
dinlemem!

KORO — Nasıl öldürürsün bu sadık yoldaşı?
Kömürcülerin bu can dostunu!

DİKAİOPOLİS — Siz demin dinlemek istediniz mi
beni?

KORO — Haydi, peki, söyle şimdi, dinliyoruz:
Anlat niçin sevdiğini Lakedemonyalıları.
O canım çuvalcığa ihanet edemem.

DİKAİOPOLİS — Önce atın öyleyse taşlarınızı yere.

KORO — İşte attık, sen de bıçağını at.

DİKAİOPOLİS — Peki, bir yerlerinizde taş
kalmasın sakın.

KORO — Silkelenip attık hepsini.

Bak gör işte nasıl silkeleniyorum.

Hadi, kaçamak yok, at bıçağını.

Fırıl fırıl dönüyorum baksana!

DİKAİOPOLİS — Neydi o deminki bağırmanız
öyleyse!

Az kalsın gidiyordu dağlarımızın kömürü

Hemşerilerinin densizliği yüzünden.

Bakın nasıl korkudan toz saldı

Mürekkkepbalığı gibi çuval.

Ters huylu olmak ne kötü şey,

Taşlara sarılmak, böyle bağırp çağırarak,

Kulaklarını tıkamak söylenen şöze.

Oysa ben Lakedemonyalıları savunurken

Kelleme kütüğe dayayarak konuşuyorum

Canımı çok sevdiğim halde.

KORO — Git getir öyleyse kütüğü, aşağılık herif!

Söyle bakalım neymiş

Canın kadar önem verdiğin şey.

Pek merak ediyorum düşüncelerini.

Ama senin dediğin gibi olsun,

Getir kütüğü ortaya ve öyle konuş.

DİKAİOPOLİS (bir kütükle dönerek) — İşte
üstünde başımı keseceğiniz kütük,

Ve işte ben, canı elinizde zavallı sözcü.

Kendimi bir kalkanla savunacak değilim,

Lakedemonya için doğru bildiğimi söyleyeceğim.

Ama korkmuyor da değilim bir yandan:

Bilirim köylülerin ne kadar hoşlandığını

Kendilerini ve Atınayı bir şarlatanın

Doğru yanlış övmesinden.

Alınan kim, satılan kim farkına bile varmazlar.

Ayrıca ihtiyarların huyunu da bilirim:

Oy kullanıp adam vurmaya can atarlar.

Kendi başıma gelenden bilirim:

Geçen yıl bir komedyam için

Kleon neler çektirmişti bana,

İhtiyar Kurulu önüne götürüp beni

Etmediği iftirayı bırakmamıştı; ⁽¹⁸⁾

Yalan saçı diliyle

Küfür sellerine boğdu beni.

Yok oluyordum az kalsın

Attığı pisliklerin batağında.

Onun için konuşmaya başlamadan önce

İzin verin de dokunaklı sözlerle

Yumuşatayım yaşlı yüreklerinizi.

KORO — Ne demek oluyor bu dolambaçlar,

Bu kaçamaklarla geciktirmek söyleceğini?

⁽¹⁸⁾ Kleon, Aristophanes'i **Babilliler** komedyasında devlet memurlarına hakaret etmiş olmakla suçlamıştı. Bkz. 1. not.

Peki, haydi sana izin, acındır önce bizi,
Konuş kötü şairler gibi maskeler takınarak,
Cehennem tanrılarına baş vurarak,
Sisyphos'un bütün kurnazlıklarını kullanarak (19)

Ama ondan sonra bil ki

Geciktiremezsin artık savunmanı.

DİKAİOPOLİS — Demek şimdi yürek göstermenin

sırası:

Euripides'i bulmaktan başka çare yok.

(Euripides'in kapısına vurur)

Hey ulan, aç şu kapıyı!

UŞAK — Kim o?

DİKAİOPOLİS — Euripides içerde mi?

UŞAK — Hem içerde hem değil, anlayışına göre.

DİKAİOPOLİS — Ne demek? İçerdeyken içerde
yok olur mu?

UŞAK — Bal gibi olur, babalık.

Aklı dışarı çıktı çünkü

Şiirlerine dizcekler toplamaya,

Ama kendisi evde sırt üstü yatmış

Bir tragedya yapıyor.

DİKAİOPOLİS — Ne mutlu sana, Euripides, ne
mutlu sana!

Uşağın bile oyun oynuyor konuşurken.

Haydi, oğlum, çağır onu bana.

UŞAK — Olmaz! Olmaz!

DİKAİOPOLİS — Olur olur! Gider miyim burdan?

Gitmem, kapıyı kırarım da gitmem.

Euripides, canım Euripides'ciğim benim,

(19) Tanrıları aldatan Korinthos kralı. Hades'te bir kayayı sonsuzluğa dek yuvarlamak cezasına çarptırılmıştır.

Kulak ver bana, kulağın varsa eğer!

Ben, Aslanlıköyden Dikaiopolis

Görüşmek istiyorum seninle.

EURİPİDES — Aşağıya inmeye vaktim yok.

DİKAİOPOLİS — Döner sahnemi kullanıver.

EURİPİDES — Kullanamam.

DİKAİOPOLİS — Öyle bir kullanırsın ki!

EURİPİDES — Hadi peki, döndüreyim sahneyi,

Çünkü benim vaktim yok gelmeye.

DİKAİOPOLİS — Euripides!..

EURİPİDES — Ne bağıırıyorsun be?

DİKAİOPOLİS — Sen tiyatro yazarken ayakların
havada,

Oysa tam tersine yere basman gerek.

Topallaması bundan ötürü kişilerinin.

O uydurma tiyatro kılıkları da ne oluyor,

Nedir o yürekler acısı giysiler?

Bütün yaratıkların birer dilenci bu yüzden.

Ama yalvarırım sana, Euripides,

Dizlerine kapanırım: çıkar ver bana

Eski dram partallarından birini:

Koro önünde bir nutuk çekmek zorundayım,

Başaramazsam, öldüğüm gündür.

EURİPİDES — Ne biçim bir kılık istiyorsun?

Mutsuz ihtiyar Oineus'un kılığı olur mu?

DİKAİOPOLİS — Hayır, daha mutsuz birinin kılığı
olsun.

EURİPİDES — Kör Phoinix'in kılığı nasıl?

DİKAİOPOLİS — Hayır, Phoinix olmaz!

Daha mutsuzları da vardır sende.

EURİPİDES — Ondan daha acıklı partial hangisi
olabilir?

Philoktetes olur mu? Daha acıklısı can sağlığı.

DİKAİOPOLİS — Hayır, acıklıdan daha acıklı
olsun!

EURİPİDES — Topallayan Bellerophontes belki,
Kirli, çamurlu giysileriyle?

160 DİKAİOPOLİS — Hayır, Bellerophontes de olmaz.
Hem total olsun,

Hem dilenci, hem mızımız, hem dırdırcı.

EURİPİDES — Anladım, Mysia'lı Telephos senin
aradığın. (20)

DİKAİOPOLİS — Tamam, Telephos.

Ne olur ver onun kılığını bana.

EURİPİDES — Ver oğlum, Telephos'un kostümünü
şuna.

Thyestes'le İno'nun partalları arasında olacak.

Na işte, al götür.

DİKAİOPOLİS — Ey Zeus, ki bakışı deler geçer
her şeyi,

İzin ver de bürüneyim

Acıklı kılıkların en acıklısına!

Ey Euripides, bana bu partalları verdin madem,
Bir de külah ver bari kelleme.

(20) Oineus, Phoinix, Philoktetes, Bellerophontes ve Telephos, Euripides'in tragedyalarının adları ve baş kahramanlarıdır. Mysia'lı Telephos, Troya seferine çıkan Akha'lara karşı savaşta Akhilleus'un okuyla yaralanmış, yarası iyileşmeyince, tanrı sözcüsüne baş vurmuş ve ancak Akhilleus tarafından iyileştirilebileceğini öğrenip, dilenci kılığına girmiş ve Akha kampına gelmişti. Bu konuyu birçok dramatik sahnelerle işleyen Euripides'in **Telephos** tragedyası yitiktir. Bundan sonraki tırnak arasındaki dizeler bu tragediyadan alınmadır.

«Çünkü daha yoksul olmalıyım bugün dünden
Olduğum gibi olmalıyım öyle görünmeden.»

Kılığıma seyirciler kanmasa da olur,
Ama Koronun saflığından yararlanıp
Yutturmalıyım ona masallarımı.

165 EURİPİDES — Külâhı da vereyim.

Yaman buluşların var:

Güçlü bir kafanın belirtisi bunlar.

DİKAİOPOLİS (başlığı takar) — Eksik olma!

Telephos da eksilmez olsun!

Bak, bunu güzel söyledim:

Dilim zenginleşiyor yavaş yavaş.

Ama bana bir dilenci değneği de lâzım.

EURİPİDES — Al şunu ve uzaklaş bu taş
konutlardan.

DİKAİOPOLİS — Zavallı ruhum! Bak nasıl

Kovuyorlar seni bu konutlardan!

Oysa daha nice eksiklerim var,

Daha ağlamaklı olman gerek, ruhum,

Daha cıvık, daha kandırıcı.

Euripides, o küçük sepetini ver bana,

hani o bir kıvılcımla yanan sepetini.

EURİPİDES — İşine yarar mı sepetim, zavallı

dostum?

170 DİKAİOPOLİS — Yaramaz ama yanımda bulunsun
yine de.

EURİPİDES (ona sepeti verir) — Sıktın artık,
uzaklaş çevremden.

DİKAİOPOLİS — Vah vah! Hoşça kal öyleyse, anan
gibi. (21)

(21) Bir söylentiye göre Euripides'in anası sebze satıcısıymış.

EURİPİDES — Haydi git.

DİKAİOPOLİS — Hayır, bir şeycik daha ver bana:
Bir kırık tas, dilenmek için.

EURİPİDES — Haydi, onu da al ve cehennem ol!
Evimin rahatını kaçırdın.

DİKAİOPOLİS — Aman etme, kırma beni böyle.
Haydi, baldan tatlı Euripides'im benim,
Bir şeycik daha isteyeceğim senden:
Sünger kapaklı bir testi.

EURİPİDES — Bütün tragedyamı istiyorsun benden.
Peki, al da git.

DİKAİOPOLİS — Gideyim, gideyim! Ama ne yapsam
Bir şey daha lâzım, yoksa yandım,
Gel etme, baldan tatlı Euripides'im benim;
Bir şey daha verirsen, başka şey istemem:
Biraz saman koy sepetime.

EURİPİDES — Saman mı istedin? Al sana saman.
Başka şey kalmadı verecek dramlarımdan.

DİKAİOPOLİS — Kalmadı, doğru, gidiyorum artık.
Bir hayli rahatsız ettim gerçekten,
Ama büyükler yine de nefret etmez benden.
Aman, eyvah, en önemlisini unuttum,
O olmasa boşa gider emeklerim.

Euripides, canım ciğerim, Euripides'im benim,
Bir isteğim daha var;

Canım çıksın, köpekler gibi gebereyim
Başka bir şey daha istersem,

Bir şey, bir şeycik daha var, bir tek:

Senin ana mirasından bir bağ maydanoz.

EURİPİDES — Hakaret ediyor bu adam bana
Kapansın kapılarım suratına!

DİKAİOPOLİS — Ey ruhum, maydanozsuz çıkacaksın
yola.

Biliyorsun ne büyük bir davadır
Biraz sonra savunacak olduğun
Spartalılardan yana konuşarak.
Davran artık, ruhum, vaktidir
Ne o? Niçin duraksıyorsun?
Bunca Euripides yuttuktan sonra
Yürüyemez olur musun, yürüyeceksin.

Gel söyle, ruhcağızım,
Koy kelleni ortaya, söyle doğru bildiğini,
Yürekli ol, yürü, atıl, ileri.

Hadi göreyim seni, güveniyorum sana.

KORO — Ne yapacaksın? Ne diyeceksin?

Bil ki yaman bir küstahlık bu seninki;
Kelleni ortaya koyup yurt için.

KOROBASI — Başına gelecekten korkmuyor adam.
Haydi konuş, konuşmak istedin madem.

DİKAİOPOLİS — Kızmayın bana, saygıdeğer
seyirciler,

Bir komedyada ve bir dilenci olarak
Devlet işlerinden söz etmeye kalkıyorsam
Atina yurttaşlarının önünde.

Doğru olan her şey komedyaya girer:
Size acı ama doğru şeyler söyleyeceğim.

Bu kez Kleon suçlayamaz beni

Yabancıların önünde yurduma çatıyorum diye,

Çünkü bu Lenaion bayramında biz bizyiz,⁽²²⁾

(22) Lenaion, tanrı Dionysos şerefine ocak ayının sonunda kutlanan bayramdır. Lenaion'da komedya ve tragedya temsilleri yapılır, ama onlara yalnız Atina yurttaşları katılırdı.

Yabancılar gelmiş değil henüz,
 Vergilerin gelmesine daha var,
 Birleşiklerimiz de daha yoldalar.
 Biz burada baklanın taneleriyiz,
 Azınlıkları kabuk sayacak olursak.
 Şunu söyleyeyim ki önce
 Lakedemonyalıları sevmem ben de,
 Dilerim Poseidon bir deprem yollasın,
 Yerle bir olsun bütün evleri,
 Çünkü benim de bağımı bahçemi yıktılar.
 Orası öyle ama biz bize konuşursak,
 Yalnız Lakedemonyalıları yüzünden mi
 Bütün bu başımıza gelenler?
 Aramızda öyle adamlar var ki bizim
 —Yurttaşlarımın tümüne diyeceğim yok—
 İyi dinleyin, aklınızda tutun bunu:
 Bütün yurttaşlarımı suçluyor değilim,
 Ama aramızda öyleleri var ki,
 Öyle aşağılık, öyle yüzsüz, namussuz,
 Öyle alçakları, hainleri var ki,
 Onlar yüzünden çıkmaza girdi ⁽²³⁾
 Megaralılarla alış verişimiz.
 Onlar ki bir hıyar, bir tavşan, bir domuz,
 Bir baş sarmısak, bir çimdik tuz gördüler mi,
 Megara'dan geldi diye kıyameti koparırlar,
 Hemen ertesi gün kaçak mal diye
 Açık artırmayla satışa çıkarırlar.
 Hadi buna önemsiz diyelim

⁽²³⁾ Perikles'in çıkarttığı bir emirname, Megara ile Atina arasındaki her türlü ticareti yasaklıyor ve Atina'nın egemenliğinde bulunan limanları Megara mallarına kapatıyordu.

Aramızda kalıyordu çünkü.
 Gel gör ki birtakım delikanlılar
 Kumar ve şarap taşkınlığıyla
 Megaraya gidiyorlar bir koşu,
 Simaitha orospusunu kaçırıyorlar.
 O zaman Megaralıları azgın horozlara dönüp,
 Kaçırıyorlar ök almak için
 Aspasia'nın konağından iki yosmayı. ⁽²⁴⁾
 Bunun üzerine pathyor savaş:
 Birbirine düşüyor bütün Yunanlılar
 Üç yosma yüzünden!
 Küplere biniyor sözde Olympos'lu Perikles,
 Zeus misali çakıyor şimşekleri,
 Gümbürdetiyor gökleri,
 Altüst ediyor Hellen ülkesini
 Ve yasalar çıkarıyor dize dize:
 «Megaralıları kovulacak aramızdan,
 Tarlalardan, çarşılarından,
 Denizlerden, karalardan!»
 Megaralıları da ne yapıyor o zaman:
 Açlık canlarına tak deyince
 Lakedemonyalıları baş vuruyorlar
 Geri aldırırsınlar diye
 Üç yosma yüzünden çıkan fermanı.
 Ama biz bütün baş vurmaları
 Olmaz! diye geri tepiyoruz hep;
 Derken kalkan gümbürtüleri sarıyor her yeri.
 Ondan sonra artık vahlan dur:

⁽²⁴⁾ Miletos'lu Aspasia, Perikles'in sevgilisiydi, ama Atina yurttaşı olmadığından Perikles'le evlenmesine izin verilmiyordu. Megara emirnamesine sebep olarak gösterilen bu olay Aristophanes'in uydurması olacak.

Şöyle olmalıydı, böyle olmalıydı,
 Ya nasıl olmalıydı, peki, söylesenize!
 Diyelim ki bir Spartalı bir köpecik aldı gitti
 Bizim birleştiğimiz Seriphos adacığından, ⁽²⁵⁾
 Bir curnalcı da yetiştirdi bunu bize.
 Ne olacak şimdi? Oturur muydunuz evlerinizde?
 Ne mümkün! Hemen fırlardınız dışarı,
 Üç yüz gemi salardınız denize,
 Askerden geçilmez olurdu şehir,
 bağırır dururdunuz hepiniz
 Amiralimiz kim olacak diye.
 Bakarsın bir yerde para dağıtılıyor askere,
 Ötede Pallas heykelleri yaldızlanıyor,
 Beride kıyamet kopuyor sütunlar altında
 Buğdaylar ölçülüp tartılırken;
 Dört bir yanda tulumlar, kürek kayışları,
 Satın alan alana küpleri,
 Torba torba soğan sarmısakları, zeytinleri,
 Şölen çelenkleri, sardalya balıkları,
 Çalgıcı kızlar, kavgadan gözü şişmişler.
 Tersane ayrı bir âlem:
 Gürültü patırdı içinde yontulan kürekler,
 Çakılan ıskarmozlar, takılan kayışlar,
 Boru, düdük müdük sesleri,
 Kumanda bağırışmaları...
 İşte budur, bilirim, yapacak olduğunuz.
 Ya düşman Telephos ne yapar sanıyorsunuz?
 Aynı şeyi yapmaz dersek
 Aklımızı yitirmişiz demek.
 BİRİNCİ YARIM KORO — Ya öyle mi, seni alçak,
 seni rezil,

⁽²⁵⁾ Atina'nın güneydoğusunda ufacık bir ada.

Bizi böyle anlatıyorsun ha, aşağılık dilenci,
 Bir curnalcı yüzünden çamur atıyorsun bize!
 İKİNCİ YARIM KORO — Poseidon bilir ya, adam
 haklı,
 Bütün söyledikleri doğru hem de,
 Bir tek yalanı yok.
 BİRİNCİ YARIM KORO — Ne çıkar yoksa,
 söylemek mi gerekir
 Bütün bunlar doğru da olsa?
 Pahalıya ödeyecek bu cüretini!
 İKİNCİ YARIM KORO (Dikaiopolis'in üstüne
 yürüyen yarım koroyu durdurarak) — Dur
 bakalım, nereye koşuyorsun?
 Bu adama dokunursan bil ki
 Biz de seni alaşağı ederiz.
 BİRİNCİ YARIM KORO — Ey Lamakhos, yüce
 komutan,
 Gözlerinde şimşek çakan, yardımına gel!
 Göster kendini, Gorgo sorguçlu kahraman!-⁽²⁶⁾
 Lamakhos, dostumuz, hemşerimiz bizim.
 Varsa aramızda bir bölük, bir alay komutanı,
 Varsa duvarlarımızın bir koruyanı,
 Hemen gelsin bana yardıma:
 Yakalandım belimden, havada kaldım!
 LAMAKHOS (tepeden tırnağa silahlı; sorgucu, Gorgo,
 başlı kalkan ve kılıcıyla evinden çıkar) — Nerden
 geliyor bu savaş çağrısı?
 Kimin yardımına koşmam gerek?
 Ne yana salayım savaş gümbürtüsünü?

⁽²⁶⁾ Gorgo'lar saçları yılanlarla örülmüş üç tanrısal canavardır.
 Gorgo'ları gören korkudan taş kesilirmiş.

Kim uyandırıp çıkardı kınından

Dehşet saçan Gorgo'mu benim?

DİKAİOPOLİS — Ey Lamakhos, şanlı alayların
sorguçlu kabadayısı!

KOROBASI — Gel Lamakhos, bu adam deminden beri
Devletimize çamur atıp duruyor.

LAMAKHOS — Sen mi çamur atıyorsun bize, dilenci
parçası?

DİKAİOPOLİS — Lamakhos, ey kahraman, ben
dilenciği af et

İleri geri laflar kaçtıysa dilimden.

LAMAKHOS — Ne dedin bakalım, söyle.

DİKAİOPOLİS — Hatırlamıyorum, sayın komutan!
Silahların başımı döndürdü korkudan.

Aman ne olur, şu korkuluğu uzaklaştır benden!

LAMAKHOS (kalkanı göğsünden indirerek) — İşte
indirdim, korkma.

DİKAİOPOLİS (hâlâ korkar gibi yaparak) — Tersyüz
edip koy şöyle yanıma.

LAMAKHOS — Koydum işte.

DİKAİOPOLİS — Başlığınan şu tüyleri çıkar ver.

LAMAKHOS — Al sana, bir tüy!

DİKAİOPOLİS (tüyü boğazına sokup kusmaya
çalışır) — Tut başımı da kusayım:

Sorgucun midemi bulandırdı.

LAMAKHOS — Ne o, ne yapıyorsun?

Sorgucumun tüyüyle kusacaksın ha?

Bu tüy...

DİKAİOPOLİS — Hangi kuşun tüyü bu?

Babahindi tüyü olmasın!

LAMAKHOS — Vay utanmaz herif! Gebertirim seni!

DİKAİOPOLİS — Korkutmaları bırak, Lamakhos,
Kaba gücün yeri değil burası.

O kadar zorlu isen çükümü kes bari,

Tam o işe göre kuşanmışsın.

LAMAKHOS — Bir dilencinin başkomutanı söylediği
söze bakın!

DİKAİOPOLİS — Bir dilenci miyim ben?

LAMAKHOS — Ya nesen? Kimsin sen?

DİKAİOPOLİS — Kim miyim? Namuslu bir yurttaş
sadece,

Yüksek rütbe budalası demezler bana,
Savaşın ilk gününden bir savaş eriyim ben,
Oysa savaşın ilk gününden para erisin sen,
Yüksek para eri!

LAMAKHOS — Oyla seçtiler beni.

DİKAİOPOLİS — Seçen kim? Üç beş kuş beyinli.
Beni ilgilendiren, barışa zorlayan şu:

Ak saçlı insanlar cephede çarpışırken,
Senin gibi gençler sivişiyor o yana bu yana,
Kimi Trakyaya gider bol bol para alarak,
Kendi dümenlerine bakan sözüm ona kaptanlar,
Kimi güneye, kimi kuzeye elçi gider:

Alavere dalavere, dolsun para keselere!

Çalkent'te parsa, Çırpkent'te parsa,

Atina kimin umurunda!

LAMAKHOS — Ama seçildi de gittiler.

DİKAİOPOLİS — Ama neden paralar hep size de
(koroyu göstererek)

Bunlara hep hava cıva?

Sen söyle, ak saçlı Közoğlu,

Hiç elçi gittin mi bugüne dek?

Bak, hayır diyor!

Oysa akli başında, çalışkan bir yurttaş.
Ya siz Kömürcügil, Oduncugil, Çuvalcugil,
Siz hiç İran'lara, Turan'lara gittiniz mi?
Gitmedik diyorlar.

Ama Kosyragiller, ⁽²⁷⁾ Lamakhos'lar gider oralara,
Onlar ki bir zamanlar

Ne vergilerini öderlerdi, ne borçlarını,
Onlar ki sokağa atardı dostları bile .
Akşam üstü çöp atar gibi evlerinden.

LAMAKHOS — Ey demokrasi, nasıl dayanılır buna?

DİKAİOPOLİS — Dayanılır, dayanılır!

Lamakhos bol para aldı mı her şeye dayanır.

LAMAKHOS — Öyleyse büsbütün uzatacağım savaşı
Bütün Peloponezli'lere karşı,
Tirtir titreteceğim onları her yerde
Deniz gücümle, kara gücümle, bütün gücümle!

(Gider)

DİKAİOPOLİS — Bense çağırıyorum işte bütün
Spartalıları,

Bütün Megarahlar, Boiotialıları,
Gelsin alış veriş etsinler benimle,
Hepsi gelsin, Lamakhos gitsin! (Dikaiopolis gider)
KOROBASI — Güzel konuştu bu adam ve kazandı
davayı,

Halk barış konusunda ona inandı.
Gelin artık soyunalım, geçelim saldırı yürüyüşüne
Daha uzun daha ağır dizelerle.

KORO (seyircilere doğru bir iki adım atar) — ⁽²⁸⁾
Komedyâ korolarının başına geçeli

⁽²⁷⁾ Kosyra soylu ve kibirli bir Atinalı kadının adıdır.

⁽²⁸⁾ Anapaistos, yani uzun yürüyüş vezniyle okunan bu parça-

Şairimiz hiç övmedi kendini seyircilere.
Ama düşmanları iftiralar yağdırdı ona
Görüşü tez değişen Atinalıların önünde,
Devletimizi oyunlarda alaya almakla,
Halkımızı yermek, küçük düşürmekle suçladılar.
Onun için savunmak istiyor bugün kendisini
Yine o değişken Atinalıların karşısında.
Size birçok iyilikler ettim, diyor şairimiz
Yalancılardan lafına kanmanızı önlemekle,
Pohpohlari, dolmaları yutmaktan korumuş sizi:
Birleşik devletlerin elçileri gelip ikide bir
«Başı menekşe çelenklere lâyık halk» diyerekten
Över kandırırlardı sizi diledikleri gibi;
Çelenk sözüyle ağzınız kulaklarınıza varır,
Kıçlarınızı oynatır dururdunuz gururdan.
«Işık saçan Atina» demeye görsün bir dalkavuk
Her istediğini koparıverirdi sizlerden;
Oysa gümüş balıkları da ışık saçan denizde.
Bunlara karşı gözlerinizi açtı şairimiz
Ayrıca gösterdi size birleşik devletlerde
Demokrasimizin ne çıkmaz yollara girdiğini.
Onun için bundan sonra Atinaya gelen elçiler
Görmek isteyecekler Atinalıların önünde
Doğruyu söylemekten korkmayan soylu şairi.
Yiğitliğiyle ün saldı en uzak ülkelerde,
Nitekim Büyük Kral iki şey sormakla yetinmiş
İrana giden Lakedemonya elçilerine:
Denizde siz mi güçlüsünüz, Atina mı? demiş,

ya «parabasis» denir. Konuyla bir ilişkisi olmayan parabasis'te, şair, kendini ve sanatını söz konusu ederek savunmasını yapar.

Bir de şairimizi sormuş, kimlere çatıyor diye,
 Çünkü, demiş, onun çattığı kimseler adam olur,
 Onun gibi bir yol göstericisi olan halktır
 Eninde sonunda zaferi kazanacak olan halk.
 Onun için Spartalıları barışmak istiyor sizinle,
 Aigina'yı isterken de o küçük adayı değil, ⁽²⁹⁾
 Şairinizi almak istiyorlar elinizden.
 Ama dinleyin beni, onu kaçırmamaya bakın,
 Çünkü doğruluğu savunuyor komedyalarıyla,
 Güzel öğütleriyle mutlu kılmak istiyor sizi
 Size dalkavukluk etmeden, çıkarını düşünmeden,
 İkiyüzlülüklerle kandırmadan sizi kalleşçe;
 Bütün çabası en iyiyi, en güzeli öğretmek size.

Gelsin şimdi Kleon, çıksın karşıma!
 Bütün dolaplarını döksün ortaya!
 İyilik ve doğruluk benden yana.
 Hiçbir zaman yapmayacağım yurduma
 Onun yaptıklarını, alçakça, kahpece!
 BİRİNCİ YARIM KORO — Gel gel Akhairnai
 perisi,

Alev gibi coşkun ve diri
 Duyur gürbüz sesini!
 Meşe kömürü körüklenince
 Kıvılcımlar saçarsa nasıl,
 Gümüş balıkları kızarıırken,
 Bir yandan çörek hamuru yoğrulurken,
 Öylesine bir köy havası söyle de gel,
 Gel sar beni, coştur beni!

[²⁹] Aigina, Atina'nın güneyinde bir adadır. Aristophanes'in
 Atina'lı olan ailesi Aigina adasına göç etmişlermiş.

BİRİNCİ YARIM KORONON BAŞI — Biz yaşlılar,
 eskiler, yakınıyoruz devletten,
 Bir zamanın deniz kahramanları bizler
 Şanımıza lâayık bir rahata kavuşacak yerde,
 Türlü dertler içinde yaşıyorsunuz bizi
 Bu yaşımızda mahkemelerde süründürerek
 Gencecik hatiplerin oyuncağı ediyorsunuz.
 Onlara karşı borumuz ötmüyor bizim
 Duymaz olan kulaklarımız, çıkmaz olan sesimizle.
 Tek dayanağımız şu dayandığımız değnek.
 Yargıçlar önünde titrer güçsüz çenelerimiz,
 Sönük gözlerimizin bütün görebildiği
 Adaletin bir dumanı, bir hayali sadece.
 Bizi suçlayan çiçeği burnunda genç,
 Çıkarı için devletten yana konuşan savcı
 Ver yansın eder bize bölük bölük cümlelerle,
 Sorguya çeker bizi, her sözüyle birer tuzak kurarak,
 Didikler, bunaltır, sersem eder
 Kurumuş, iki büklüm olmuş zavallı bizleri.
 Ne yapabilir ona karşı dermansız bir ihtiyar:
 Geveler, kekeler, yer para cezasını çıkar.
 Ağlar o zaman biçare ve der ki dostlarına:
 «Kefen paramla ödersiniz bu para cezasını.»
 İKİNCİ YARIM KORO — Yakışır mı bu kutsal

çeşmenin yanbaşında

Ak saçlı bir yurttaşın canına kıymak?
 O ki bunca kahr çekti toplum uğruna,
 Bunca ter döktü yiğitçe, alnının akıyla,
 Marathon'da canını dişine taktı yurdu için.
 Bizken düşmanı kovalayan Marathon'da
 Bugün mahkemelerde kötüler kovuşturuyor bizi,
 Ağır cezalara da çarptırıyorlar üstelik,

Sorarım savcıların en insafsızına, hak mı bu?

İKİNCİ YARIM KORONUN BAŞI — Olacak şey mi
beli bükülmüş bir ihtiyarın

Çölden gelme bir geveze savcının hışmına uğraması?

Göz yaşlarımı tutamadım görünce o ihtiyarın

Hoyrat bir savcının oklarına hedef olmasını,

O ki gençliğinde o savcı gibilerin

On tanesini birden bir yumrukla yere serer,

Yalnız bir tek narâsıyla üç bin okçuyu birden

pişman ederdi dünyaya geldiklerine,

Babası, amcası, bütün soyu sopuyla birlikte.

Madem yaşlılara rahat yok bu memlekette,

Çıkarın bir yasa, ayırın kaderlerimizi:

İhtiyarları dişsiz ihtiyarlar suçlasın,

Gençleri de kendileri gibi geveze

Kleinias'ın oğlu cinsinden puştlar.

Bundan böyle yaşlılar yaşlıları savunsun, gençler

gençleri.

DİKAİOPOLİS (Çıkar, evinin önünde bir iple bir

dörtgen yapar) — İşte benim çarşımin sınırları,

Burada Spartalılar, Megaralılar ve Boiotialılar

Alışveriş edebilirler, ama bir şartla:

Yalnız bana mal satacaklar,

Lamakhos'a hiçbir şey satmak yok.

Çarşımin bekçisi şu kırbaçlar olacak:

Kayıştan can yakan üç kırbaç.

Curnalcı murnalcı giremez buraya.

Barış antlaşması taşta yazıldı,

Gidip getireyim onu da,

Çarşının görünür bir yerine dikeyim.

(İçeri girer, o sırada bir Megara'lı sırtında bir
çuvala ve ardında iki küçük kızla soldan girer)

MEGARA'LI — Selâm sana Athena çarşısı,
Megaralıların sevgilisi!

Dostluk tanrısı tanığımdır

Anam gibi özlemiştim seni!

Gelin, mutsuz babanın zavallı yavruları,

Gelin çıkın şuraya da

Ekmeğinizi kazanın kazanabilerseniz.

Dinleyin beni şimdi aç karnınızla:

Satılmak mı istersiniz, açlıktan ölmek mi?

KIZLAR — Satılmak, satılmak!

MEGARA'LI — Bence de öyle, ama kim alır sizi?

Alan boşuna harcar parasını.

Ama dur, bir Megara kurnazlığı yapalım:

İki domuz yavrusuna çevireyim sizi de

Çarşıda satmaya getirdim diyeyim.

Alın şu domuz tırnağına benzer takunyaları,

Domuz yavruları gibi durun şurda.

Satmadan geri götürürsem sizi,

Neymiş açlıktan ölmek görürsünüz.

Şunları da domuz burnu gibi alın ağzınıza,

Şu çuvalın içine de girin,

Gur gur, kuyuk kuyuk diye sesler de çıkarın

Bayramlarda kesilen domuzlar gibi.

Ben gideyim bakayım Dikaiopolis nerde.

Hey Dikaiopolis! Domuz yavrusu alır mısın?

DİKAİOPOLİS — Kim o? Bir Megara'lı mı?

MEGARA'LI — Pazara geldik.

DİKAİOPOLİS — Nasılsınız? İyi misiniz?

MEGARA'LI — Biz ocak başında geviş getiriyoruz.

DİKAİOPOLİS — İyi şeydir sıcakta gevşemek

Hele bir kaval çalan da olursa.

Daha başka ne yapıyorsunuz Megara'da?

MEGARA'LI — Ne yapabiliriz ki, düşünsene!

Ben yola çıkarken başımızdakiler

Şehrin işlerine çekidüzen veriyorlardı

En kestirme yoldan gebertmek üzere bizi.

DİKAİOPOLİS — Dertten kurtulursunuz böylece,
fena mı?

MEGARA'LI — Öyle ya, doğru.

DİKAİOPOLİS — Başka ne haber? Buğday kaç
satılıyor?

MEGARA'LI — Buğdayın fiyatı göklere çıktı bizde
Tıpkı tanrılar gibi.

DİKAİOPOLİS — Tuz getirmişindir öyleyse.

MEGARA'LI — Tuz ne gezer bizde! Bıraktınız mı? ⁽³⁰⁾

DİKAİOPOLİS — Sarmısak mı getirdin yoksa?

MEGARA'LI — Ara da bul sarmısağı!

Her gelişinizde köklerini söktünüz

Tarlafareleri gibi çalakürek.

DİKAİOPOLİS — Peki ne getirdin?

MEGARA'LI — Domuz yavruları, kurbanlık.

DİKAİOPOLİS — Aman ne iyi, göster!

MEGARA'LI — Domuzlarıma diyecek yoktur doğrusu,

Bir baksana şuna, ne yağlı, ne güzel!

DİKAİOPOLİS (küçük kızı kaldırıp yoklamak ister) —
Bu da ne? Nedir bu?

MEGARA'LI — Domuz dedik ya.

DİKAİOPOLİS — Yok canım? Nerenin domuzu bu?

MEGARA'LI — Megaranın. Benzetemedin mi domuza?

DİKAİOPOLİS — Benzetemedim doğrusu.

MEGARA'LI — Olur şey değil, ne inanmaz adamsın!

⁽³⁰⁾ Atinalılar Megara'nın karşısındaki Minoa adasını işgâl etmekle Megara'nın tuz ihraç etmesini engellemişlerdi.

Bal gibi domuz işte.

Tuzuna biberine bahse girer misin benimle:

Yunanca domuz dedikleri budur.

DİKAİOPOLİS — Evet doğru, ama bu domuzun biraz
insancası.

MEGARA'LI — Elbette öyle olacak, mal benim.

Seslerini duymak ister misin?

DİKAİOPOLİS — İsterim doğrusu.

MEGARA'LI (küçük domuzların birine) — Bağırver,
domuzcuk,

Bağır diyorum sana, körolası! (kulağına)

Dönersin eve bağırmasan.

KÜÇÜK KIZ — Kuyuk... Kuyuk...

MEGARA'LI — Nasıl? Domuz muymuş?

DİKAİOPOLİS — Evet, şimdi benzettim domuza.

Ama bir büyüdü mü malın gözü olacak.

MEGARA'LI — Beş yıl sonra tam anası gibi olur.

DİKAİOPOLİS — Bu haliyle kurban edilemez pek.

MEGARA'LI — Bak hele, neden edilemezmiş?

DİKAİOPOLİS — Eti budu yok da ondan.

MEGARA'LI — Daha yavru, hele bir olgunlaşsın,

Eti budu o zaman seyret onda. (ikinci kızı göstererek)

Ama sen büyötmek istiyorsan,

Bunu al, ne domuz güzeli, şuna bak bir!

DİKAİOPOLİS — Tıpatıp aynı mal bu da.

MEGARA'LI — Neye olmasın, anaları babaları bir.

Biraz etlensin tüylensin

Aphrodite'ye kurban edilir bal gibi.

DİKAİOPOLİS — Ama Aphrodite'ye domuz kurban
edilmez.

MEGARA'LI — Nasıl edilmez, böyleleri yalnız ona
kurban edilir,

Öyle şişkebab olur ki bunlar, tadına doyumaz!

DİKAİOPOLİS — Anasız yemek yiyebiliyor mu bunlar?

MEGARA'LI — Evet, anasız da babasız da.

DİKAİOPOLİS (bir tanesini göstererek) — Bu ne yer?

MEGARA'LI — Ne versen, kendin sor ona.

DİKAİOPOLİS — Gurt... gurt...

ÇOCUKLAR — Kuyik... kuyik...

DİKAİOPOLİS — Hıyar yer misiniz?

ÇOCUKLAR — Kuyit... kuyit...

DİKAİOPOLİS — İncir de yer misiniz?

ÇOCUKLAR — Kuyit... kuyit...

DİKAİOPOLİS — Amma bağurdılar incir deyince!

İncir getirin ordan bu domuzcuklara.

Dur bakalım yiyecekler mi?

(İncir verir, domuzlar şapur şapur yer)

Vay vay, bu ne şapırtı!

Domuz değil, aç kurtlar bunlar.

MEGARA'LI — Bir incir bıraktılar nasılsa,

Onu da ben yiyeyim bari.

DİKAİOPOLİS — Aman ne sevimli hayvancıklar!

Ne istiyorsun bu yavrulara, söyle.

MEGARA'LI — Birine bir bağ sarmısak,

Ötekine bir tutam tuz.

DİKAİOPOLİS — Aldım, bekle biraz beni.

(içeri girer)

MEGARA'LI — Tamam. Ey alışveriş tanrısı Hermes,

Ne olur karımı da anamı da sattır bana!

BİR CURNALCI (girer) — Hey bana bak!

Nerdensin sen?

MEGARA'LI — Megara'dan, domuz satıyorum.

CURNALCI — Ya! Bu domuzlar düşman demek.

Onları da seni de ele vereyim de gör.

MEGARA'LI — İşte yine o söz, o belâların başı!

CURNALCI — Seni Megara kaçakçısı seni!

Bırak bakalım o çuvalı.

MEGARA'LI — Dikaiopolis, Dikaiopolis, curnallıyorlar beni!

DİKAİOPOLİS (sahneye gelir) — Kimmiş o? Kim curnallıyor seni?

(Masanın üstündeki kırbaçları yakalayarak)

Bekçiler, kovun curnalcıları! (Curnalcıya)

Sen mi curcur ediyorsun el âlemi?

CURNALCI — Ne demek, düşmanlarımızı ele vermek suç mu?

DİKAİOPOLİS — Defol, başka yerde curcur et bakalım,

Daha çabuk, daha çabuk hem de! (Curnalcı kaçır)

MEGARA'LI — Nedir Atinanın bu heriflerden çektiği!

DİKAİOPOLİS — Sen hiç korkma, Megaralı!

Al sarmısagını, tuzunu,

Haydi git güle güle.

MEGARA'LI — Biz güler miyiz hiç? Alay mı ediyorsunuz?

DİKAİOPOLİS — Aman bir pot mu kırdım? Özür dilerim.

MEGARA'LI — Elveda, domuzcuklarım benim!

Babanız olmasa da, ekmeğinizde tuz olsun bari!

Onu da veren olursa size.

(Çıkar, Dikaiopolis, iki domuz yavrusunu evine götürür.)

KORO — Ne mutlu bu adama!
Gördünüz mü nasıl gerçekleştirdi barışı.
Şimdi toplar artık rahatça
Barışın meyvelerini pazarda.
Gelsin şimdi Ktesias ya da başka bir curnalcı
Pişman olur geldiğine.

(Dikaiopolis'e)

Şimdi artık pazarlıkta
Kimse kazıklayamaz seni,
Ne Prepis, ne Kleonymos gibi namussuzlar
Tongaya bastırabilir artık seni.
Tertemiz gider gelirsin
Çamura batmadan yurdunda.
Hyperbolos'un şerrine uğrayıp ⁽³¹⁾
Mahkemelere düşmekten korkmazsın,
Aşağılık, alçak kişilere raslamazsın,
Yüzsüzlerin, puştların oyuncağı olmazsın,
Açlıktan ölüp, soğuktan donmazsın.

*Bir Thebai'lı hizmetçisiyle girer, ikisi
de bol bol yiyecekler taşımaktadırlar. Ar-
kalarından gürültü koparan bir sürü çal-
gıcı.*

THEBAİ'LI (sırtındaki küfeyi yere bırakıp, omuzunu
sıvazlayarak) — Herakles korusun, omuzumdan
hayır kalmadı.
(Hizmetçisine)

Şu yarpuz küfesini yavaşça yere koy.
Siz de kavalcılar, çalın kavallarınızı.

⁽³¹⁾ Hyperbolos, lamba satıcılığı yapan bir demagogdur.

Thebai'dan beri peşimizi bırakmadılar bu körolasılar.
(Çalgıcılar bir curcuna koparırlar.)

DİKAİOPOLİS — Karga sürüsü, eşekarıları,
Çekin gidin bu kapıdan!
Nerden çıktı bu Khairis'ten beter çalgıcılar,
Nedir bu kaval curcunası?

(Çalgıcılar uzaklaşır.)

THEBAİ'LI — İoalos ⁽³²⁾ tanrı senden razı olsun,
yabancı.

Thebai'dan beri üfleyip duruyorlar arkamdan,
Yarpuzumda çiçek bırakmadılar.
Keklikler, bildircinlar getirdim, alsana.
DİKAİOPOLİS — Günaydın, arpacı Boiotia'lı!
Başka ne getirdin?

THEBAİ'LI — Boiotia'da en güzel ne varsa:
Farekulağı, yarpuz, hasır,
Kandil fitili, ördek, alakarga,
Çil, çulluk, çalıkuşu, karabatak...

DİKAİOPOLİS — Desene, kuş cennetini aldın geldin
buraya!

THEBAİ'LI — Dahası var: Kazlar, tavşanlar,
ördekler,

Tilkiler, köstebekler, kirpiler,
Kakımlar, sansarlar, susamurları,
Kopais gölünün yılanbalıkları ⁽³³⁾
DİKAİOPOLİS — Ya, demek balıkların en lezzetlisini
getirdin!

Göster de selâmlayalım yılanbalıklarını.

THEBAİ'LI — Ey Kopais kızlarının ablası,

⁽³²⁾ İolaos: Herakles'in arkadaşı Thebai'lı bir yarı-tanrı.

⁽³³⁾ Boiotia'daki Kopais gölü yılanbalıklarıyla ünlüdür.

Göster güzelliğini bu yabancıya!

DİKAİOPOLİS — Ey bunca zaman gözümde tüten
sevgili kız,

Gelmenle şad oldu komedya korolarımız,
Sen, ey Morykhos'un⁽³⁴⁾ yarıp tuttuğu kız!
Hizmetçiler, getirin mangalı, körüğü,
Bakın çocuklar, yılanbalığı geldi,
Altı yıldır hasret çektiğimiz balık!
Selâmlayın çocuklar, kurulsun şölen,
Kömür parası benden!

(Bir köleye)

Al götür içeri bunu.
Ölüm ayırmasın beni bu sevgilimden,
Pazı yaprakları arasında pişerken.

THEBAİ'LI — Anladık ama kaç para vereceksin?
DİKAİOPOLİS — Yoo, o benim pazar hakkım olacak.
Ama başka satılacak şeylerin varsa, söyle.
THEBAİ'LI — O da ne demek: hepsi satılık.
DİKAİOPOLİS — Peki, kaç para vereceğiz hepsine,
Yoksa burdan mal mı götürmek istersin?
THEBAİ'LI — Evet, Atinada olup Boiotia'da olmayan
şeyler.

DİKAİOPOLİS — Anladım, ançüez ya da testi
istiyorsun.
THEBAİ'LI — Ançüez ya da testi mi? Bizde çok
onlar.

Öyle bir şey istiyorum ki
Bizde hiç olmasın, burda bol olsun.
DİKAİOPOLİS — Tamam! Curnalcı senin aradığım.
Testi gibi al sırtına götür.

⁽³⁴⁾ Morykhos, obur bir adamdı.

THEBAİ'LI — Öyle ya, daha iyisi can sağlığı:
Maymun gibi gezdirir para kazanırım.

DİKAİOPOLİS — Na, işte Nikarkhos geliyor
curnallamaya.

THEBAİ'LI — Aman ne minnacık adam.
DİKAİOPOLİS — Ama en büyük kötülükler onda.

NİKARKHOS — Kimin bu mallar?

THEBAİ'LI — Benim, Thebai'dan getirdim.

NİKARKHOS — Düşman demek bunlar, hemen
yakalatmalı.

THEBAİ'LI — Ne kötülük etti sana bu zavallı kuşlar?
Ne diye savaş açıyorsun onlara?

NİKARKHOS — Seni de ele vereceğim, seni de!

THEBAİ'LI — Ne kötülük ettim sana?

NİKARKHOS — Söyleyim, söyleyim de duysun bütün
yurttaşlar:

Sen yurduna fitil sokuyorsun düşman ülkesinden.
THEBAİ'LI — Bir fitil yüzünden mi yakacaksın beni?
NİKARKHOS — Bu fitil tersaneyi yakabilir.
THEBAİ'LI — Tersaneyi, bir fitil?
NİKARKHOS — Elbette, ne sandın!
DİKAİOPOLİS — Nasıl?
NİKARKHOS — Bir Boiotia'lı onu hasır içine kor,
Sonra yakıp tersaneye sokar
Bir su oluğundan yararlanıp,
Zorlu bir poyraz da esiyorsa o gün
Bütün donanma alır fitili yanar.
DİKAİOPOLİS — Seni asılası alçak,
Senin hasırına da, fitiline de!

(Nikarkhos'u döver)

NİKARKHOS — Tanık olun, yurttaşlar!

DİKAİOPOLİS (Thebai'lyya) — Kapayın şunun ağzını.
THEBAİ'LI — Saman ver de tıkayım ağzından içeri,
Testi gibi götürürsün, kırılmaz yolda.

(Curnalcının ağzı bağlanır. Dikaiopolis
onu bir hasıra sarar.)

KOROBASI — Aman iyi sar sarmala, hemşerim,
Adamcağzı kırmasın malını götürürken.

230 DİKAİOPOLİS — Saralım, saralım!

(Curnalcının başına vurur, adam
boğuk sesler çıkarır.)

Kötü kötü sesler de çıkarıyor üstelik,
Tanrıların hoşuna gitmez bu sesler.

KOROBASI — Adamın ne işine yarar bu?

DİKAİOPOLİS — Birçok işine yarar:

Çöp kabı olur, zehir çanağı olur,

Mahkemede su havanı olur,

Hırsız feneri, cadıkazanı olur.

KOROBASI — Amma da sesler çıkarıyor vurdukça!

Ev işlerinde güvenilir mi buna?

DİKAİOPOLİS — Yoo, sağlam mal bu, dostum,
kırılmaz,

Hele tepesi aşağı konursa şöyle.

316 KOROBASI (Thebai'lyya) — Hadi, senin işlerin
yolunda.

THEBAİ'LI — Toplayalım yükümüzü!

KOROBASI — Evet, yabancı dost,

Topla yükünü,

Curnalcıyı da yüklen,

Güle güle kullan!

DİKAİOPOLİS — Amma zor sarıldı senin testi,

Haydi, al götür, Boiotia'lı!

THEBAİ'LI — Gel, İsmenias, eğil bakayım şöyle.

(Curnalcıyı kölenin sırtına yükler)

340 DİKAİOPOLİS — Aman, kırmadan götür bunu!
Götürülecek mal değil ya, neyse.

Para kazanırsan bu maldan ne mutlu sana:

Kolay iş değil curnalcıdan kâr sağlamak.

(Giderler. Lamakhos'un evinden
bir hizmetçi çıkar.)

HİZMETÇİ (bağırır) — Dikaiopolis!

DİKAİOPOLİS — Ne var? Ne bağırıyorsun?

HİZMETÇİ — Bağırırım elbet, Lamakhos'un emri.

Kazan bayramı ⁽³⁵⁾ için kuş istiyor senden,

Bir drahmi yolladı kuşlar için,

Üç drahmilik de yılanbalığı istiyor.

DİKAİOPOLİS — Kim bu yılanbalığı isteyen

Lamakhos?

345 HİZMETÇİ — Korkunç, yenilmez Lamakhos ki,

Kaldırıp Gorgo'sunu salları başında

Üç sorgucunu şanlı tolgasının.

DİKAİOPOLİS — Zeus'a yemin, bir şey alamaz
benden,

Kalkanını da verse hava alır,

Sorguçları iki hamsi etmez.

Bağırıp çağırırsa, bekçileri çağırırım.

(Kırbaçları yakalar. Hizmetçi gider)

Bu mallar benim, toplayalım!

(Yiyecekleri, kuşları yüklenir)

Ve götürelim eve!

(Türkü söyler gibi)

Kuşlarım var sarı sarı

⁽³⁵⁾ Tanrı Dionysos şerefine mart ayında kutlanan bir bayram.
Bu bayramda yemek yeme ve içki içme yarışları yapılırdı.

Hışır hışır kanatları.

BİRİNCİ YARIM KORO — Gördün, ey bütün
yurdumun halkı!

Gördün bu akıllı, bu üstün akıllı adam
Yaptığı barışla ne alışverişler sağladı,
Evinin mutfakını donatır oldu,
Kendiliğinden herşey gelir oldu ona.
Hayır, Savaş Tanrısını sokmam gayrı evime,
Gelmesin artık evime, soframa
Kahramanlık destanları okumaya.
Sarhoşun biri bu savaşçı Polemos:
Düğün dernek havasıyla gelip
Dertlere boğuyor dertsiz evleri,
Altüst ediyor her şeyi,
Kır kırana, vur vurana!
Gel otur içelim, dostluk edelim.
Hayır, ille de azıtacak,
Dikili ne varsa yıkacak yakacak,
Kökünü kurutacak bağımızın bahçemizin.
İKİNCİ YARIM KORO — Aldığı kuşlarla

kanatlanıp adam

Sofra donatmaya gitti evine.

Baksana tüyler salıyor mutfakından.

(Bir kadın elinde barış alâmetleriyle gelir)

Ey Barış, Kıbrıslı Aphrodite'nin
Ve bütün güzelliklerin can yoldaşı!
Ne şirinmişin meğer, bilmez olmuştum.
Ah ne olur, Eros o güzelim çelenkleriyle
Bağlasa, sarmaş dolaş etse bizi.
Beni pek yaşlı bulursun her halde
Ama ev kurup yaşasam seninle
Üç işi birden gerçekleştirebilirdim:

Önce asmalar dikedim sıra sıra,
Sonra incir fidanları yanına,
Bir de çepeçevre zeytin ağaçları,
Her bayram zeytinyağ sürünürdük seninle.
BİR HABERCİ — Duyduk duymadık demeyin, millet!
Atalardan kalma geleneğimize uyarak
Şarabı devireceksiniz boru çalar çalmaz.
Kim önce bitirirse şarap tasını
Bir fıçı kazanacak, şişko bir fıçı.
DİKAİOPOLİS (kapıdan adamlarına seslenerek) —
Çocuklar, kadınlar, duymadınız mı?
Ne yapıyorsunuz, bakın ne diyor haberci:
Kaynatın, kızartın, çevirin tavşanı, çabuk,
Çelenkleri hazırlayıp, şişleri de getirin de,
Geçireyim bu bizim ardıc kuşlarını.

BİRİNCİ YARIM KORO — Ne akıllı adammışın,
hayranım sana!

Hele bu verdiğin güzelim şölene.

DİKAİOPOLİS — Dur, ardıc kuşlarının kızarmasını
bekle.

BİRİNCİ YARIM KORO — Doğru, doğru, ne dersin
doğru.

DİKAİOPOLİS (bir köleye) — Ateşi körükle
altından.

BİRİNCİ YARIM KORO (öteki yarım koroya) —
Görüyor musun nasıl anlıyor mutfak işlerinden,
Ne özenle hazırlıyor her şeyi!

(Yırtık pırtık giyimli bir çiftçi girer.)

ÇİFTÇİ — Ah başıma gelen!

DİKAİOPOLİS — Aman tanrılar, bu da kim?

ÇİFTÇİ — Bir bahtı kara.

DİKAİOPOLİS — Bahtına küs öyleyse.

ÇİFTÇİ — Aman hemşerim, barışı kendine
sağlamışın madem,

Birazcık da bana ver, beş yıllık yeter.

DİKAİOPOLİS — Ne geldi başına?

ÇİFTÇİ — Mahvoldum, öküzlerimi yitirdim.

DİKAİOPOLİS — Nasıl?

ÇİFTÇİ — Boiotialılar aldı Phyle'de.

DİKAİOPOLİS — Vah zavallı, karalar giyseydin bari

ÇİFTÇİ — Zeus inandırсын seni, öküzlerim

Gül gibi yaşıtıyordu beni... tezekleriyle.

DİKAİOPOLİS — Peki, nedir istediğin?

ÇİFTÇİ — Öküzlerime ağlamaktan gözlerim görmez
oldu,

Ben Phyle'li Derketes'e acırsan eğer,

Senin barıştan şu gözlerime sür biraz.

DİKAİOPOLİS — Bak serseriye, ben belediye
hekimi miyim?

ÇİFTÇİ — Sen yine de sür, ne olur,

Belki barış öküzlerimi buldurur bana.

DİKAİOPOLİS — Olmaz, git Pittalos'a anlat derdini.

ÇİFTÇİ — Bir damla barış, ne olur, bir damlacık!

Şu çöple damlatıver gözlerime.

DİKAİOPOLİS — Damlasının damlasını da vermem,
Git başka yerde ağla.

ÇİFTÇİ — Aha belâlı başım, zavallı öküzlerim!
(Gider)

İKİNCİ YARIM KORO — Barış pek tatlı geldi bu
adama,

Rahatını kimseyle paylaşacağı benzemiyor.

DİKAİOPOLİS (Bir köleye) — Sen sucuğa bal dök,
mürekkepbalıklarını kızart.

İKİNCİ YARIM KORO — Duydun mu neler
buyuruyor?

DİKAİOPOLİS (içerdeki kölelere) —

Yılanbalıklarını tavaya koyun!

İKİNCİ YARIM KORO — Açlıktan öldüreceksin bizi
ve komşularını

Bu dumanlar, bu bağırıp çağırmalarla
iştihamızı büsbütün artıracak.

23 DİKAİOPOLİS — Kızartmalar altın sarısı olmalı.

(Bir güveyi yardımcısı, elinde
bir paketle girer.)

GÜVEYİ YARDIMCISI — Dikaiopolis...

Dikaiopolis...

DİKAİOPOLİS — Bu da kim?

GÜVEYİ YARDIMCISI — Bir güvey yolladı beni:
Düğün yemeğinden et getirdim sana.

DİKAİOPOLİS — İyi etmiş kimse bu güveyi.

116 GÜVEYİ YARDIMCISI — Etlere karşılık bir kâse
barış istiyor senden:

Savaşa gitmeyip sevişebilmek için.

DİKAİOPOLİS — Geri götür etleri, istemiyorum,
Bin drahmi de verse barış koklatmam.

(Bir kadın, güveyi yardımcısının
ardından gelir.)

DİKAİOPOLİS — Bu kadın da kim oluyor?

GÜVEYİ YARDIMCISI — Bu da gelinin yardımcısı,
Gelinin gizli bir diyeceği varmış sana.

DİKAİOPOLİS (kadına) — Söyle bakalım ne
söyleyeceksen.

(Kadın kulağına söyler)

Gel de gülme bu gelinin istediğine:

Kocası yatağından çıkmamalıymış!

Hadi getirin barışımı, vereyim ona, yalnız ona,
Kadın nasıl olsa, savaşta parmağı yok.

(Bir köle barış kabını getirir)

Yaklaş, kızım, şişeyi tut altına şöyle.

(Biraz döker)

Kullanmasını biliyor musun, geline anlat,
De ki, asker toplamaya gelecekleri zaman,
Kocasının orasını gece bu yağla ovsun.

(Kadın çıkar. Köleye)

Götür barışı. Şarap kepçesini ver de
Doldurayım şu bakraçları.

(Köle gider, bir haberci
gelir.)

KORO — Biri geliyor...

Kaşlarını çatmış bu yerlere geliyor biri
Belâlı bir haber getirir gibi.

HABERCİ — Ey belâlar, ey savaşlar ve ey bütün
Lamakhos'lar!

(Lamakhos'un kapısına vurur)

LAMAKHOS (evinden çıkarak) — Nedir
kulaklarıma gelen bu gümbürtü

Tunç kakmalı kapılardan?

HABERCİ — Kurmaylar hemen yola çıkmanı
istiyorlar

Alayların, sorguçlarınla;

Sınırı koruyacakmışın, kar altında.

Haber almışlar, Kazan Bayramı sırasında

Sınırlarımızı aşmaya hazırlandığını

Boiotialı talancıların.

(Haberci gider.)

LAMAKHOS — Ah bu kurmaylar, sayıları bol,
değerleri kıt!

Gitti bizim bayram gürültüye.

DİKAİOPOLİS — Asıl gürültüye giden ordu,
Lamakhos kafasıyla savaşa giden ordu!

LAMAKHOS — Hay kafası kopasica, şakanın sırası
mı şimdi?

DİKAİOPOLİS — Kızmayın, efendimiz, demek
gidiyorsunuz

Yedi başlı ejderhayı alaşağı etmeğe?

LAMAKHOS — Ah! Ah! Canımı sıktı bu haberci!
(Bir haberci bağırarak girer.)

HABERCİ — Dikaiopolis!

DİKAİOPOLİS — Ne var?

HABERCİ — Şölene! Hemen çık yola sepetin
bakracınla!

Dionysos rahibi çağırıyor seni!

Çabuk ol, yemek gecikiyor senin yüzünden.

Herşey hazır çoktan, masalar, yastıklar,

Kilimler, çelenkler, türlü çerezler, kadınlar,

Aman ne çörekler, ne börekler, susamlı simitler,

Danslar, türküler de var, Harmodios'a türküler!

Ama çabuk ol, çabuk!

LAMAKHOS — Oldu bana olanlar!

DİKAİOPOLİS — Sen de sorguçlarınla, kalkanlarınla
bayram et. (Bir köleye)

Kapıyı kapa; yemek sepetim hazırlansın.

LAMAKHOS — Oğlum, git savaş çantamı getir.

DİKAİOPOLİS — Oğlum, git bayram sepetimi getir.

LAMAKHOS — Tuz, kekik ve bol soğan al.

DİKAİOPOLİS — Bana bol balık, soğana paydos!

LAMAKHOS — İncir yaprağı içinde domuzyağı
Acılaşmış olsun.

DİKAİOPOLİS — İncir yaprağı içinde tereyağı
Tazecik olsun.

LAMAKHOS — Tolgamin devekuşu kanatları gelsin.

DİKAİOPOLİS — Güvercinlerim, ardıc kuşlarım
gelsin.

LAMAKHOS — Ne güzel, ne beyazdır devekuşu
kanadı!

DİKAİOPOLİS — Ne güzel, ne altın sarısıdır
güvercin eti.

LAMAKHOS (Dikaiopolis'e) — Hey bana bak, savaş
kılığımı alay etme!

DİKAİOPOLİS (Lamakhos'a) — Hey bana bak, ardıc
kuşlarıma yan bakma!

LAMAKHOS (Kölesine) — Üç tüylü sorgucumu da
alalım.

DİKAİOPOLİS (Kölesine) — Biraz tavşan yahnisi
de alalım.

LAMAKHOS — Aman sorgucumu güveler yemiş
olmasın sakın?

DİKAİOPOLİS — Aman, ciğer ezmeleri unutulmasın
sakın!

LAMAKHOS (Dikaiopolis'e) — Hey, sen bana laf
atmasana ordan!

DİKAİOPOLİS (Lamakhos'a) — Seninle
konuştuğum yok,

Uşağımla konuşuyorum deminden beri.
(Kölesine)

Bahse girer misin benimle, Lamakhos'un
hakemliğinde

Çekirge mi daha lezzetlidir, ardıc kuşu mu!

LAMAKHOS — Saygısızlığa bakın!

DİKAİOPOLİS (Kölesine) — Bak Lamakhos

çekirgelerden yana.

LAMAKHOS — Oğlum, oğlum, git kargımı getir!

DİKAİOPOLİS — Oğlum, oğlum, git sucuğumu
getir!

LAMAKHOS — Çıkaralım kargıyı kınından.

(Kölesine kargının bir ucunu tutturur.)

Sıkı tut, oğlum, çek şöyle.

DİKAİOPOLİS (Kocaman bir sucuğun ucunu köle-
sine tutturarak) — Sıkı tut, oğlum, çek şöyle.

LAMAKHOS — Git oğlum, kalkanımın tutamaklarını
getir.

DİKAİOPOLİS — Git oğlum, yufka sepetimin
tutamaklarını getir.

LAMAKHOS — Yuvarlak Gorgo'lu kalkanımı getir.

DİKAİOPOLİS — Yuvarlak peynirli böreğimi getir.

LAMAKHOS — Saçma şakalar değil mi bunlar?

DİKAİOPOLİS — Nefis yemekler değil mi bunlar?

LAMAKHOS (Kölesine) — Kalkanıma yağ sür de
parlasın;

Savaşta kaçan bir moruk görüyorum içinde,

Korkaklığının cezasını görecektir.

DİKAİOPOLİS — Savaşa giden bir moruk
görüyorum içinde,

Başının belâsını bulacak birisi.

LAMAKHOS — Oğlum, savaş zırhımı getir.

DİKAİOPOLİS — Oğlum, şarap bakracımı getir.

LAMAKHOS (zırhını giyer) — Bu zırhın üstüne
zırh yoktur.

DİKAİOPOLİS — Bu şarabın üstüne şarap yoktur.

LAMAKHOS — Oğlum, kalkanımı iyi bağla.

DİKAİOPOLİS — Oğlum, sepetimi iyi bağla.

LAMAKHOS — Savaş çantamı ben taşıyım.

DİKAİOPOLİS — Ben hırkamı alır çıkarım.

LAMAKHOS — Oğlum, sen yüklen kalkanımı
gidelim.

Eyvah, kar yağıyor, dayanalım soğuğa.

DİKAİOPOLİS (Kölesine) — Yüklen yiyecekleri,
dayanalım şaraba.

KOROBASI — Haydi, uğurlar olsun ikinize de!

Yollarımız amma da değişik:

Biri içmeye gidiyor çelenkler takınarak,

Öteki sınır bekçiliğine soğuktan donarak.

Birinin yanında güzel bir kız,

Öteki de...

KORO — Dilerim Zeus tanrıdan versin belâsını

Şair Sakatoğlu Antimakhos'un!

Lenaia bayramında aç bıraktı korosunu.

Dilerim aç kaldığı bir gün

Kızarmış bir mürekkepbalığı getirsinler de ona,

Tam yalayıp yiyeceği sırada

Bir köpek alsın kaçsın elinden!

Dilediğim ilk belâ budur ona,

Bir belâ da gece gelsin başına:

Yorgun argın evine dönerken

Sarhoşun biri binsin tepesine,

Yerden bir taş alayım derken

Karanlıkta bir tezek geçsin eline,

Sarhoşa atayım derken

Yapıştırırsın Kratipos'un suratına.

(Bir haberci koşarak gelir,
Lamakhos'un kapısını çalar.

HABERCİ — Ey Lamakhos'un evinde tutsak
yaşayanlar!

Su, su, su kaynatın bir kazanda,

Sargılar mefhemler, bezler hazırlayın:

Yüce kahraman yaralandı,

Bir çukuru atlarken kazığa çarptı,

Topuğu burkulup inciniverdi.

Düşerken de başını çarpıverdi taşa,

Gorgo'su da uyanıp fırladı kalkandan,

Sorgucunu paramparça görünce kayalıklarda

Ahvah etti ve şöyle yakındı:

«Ey şanlı Gorgo'cuğum benim,

Gözlerim son kez görüyor seni!

Sen yoksun madem, ben de yokum artık dünyada.»

Bunları dedi ve yuvarlandı bir hendeğe,

Kalkıp ayağa kovalarken yağmacıları

Bir kargı saplanıverdi bir yerlerine.

Ama geliyor işte, açın açın kapıyı!

(Lamakhos iki askerin arasında
topallayarak girer.)

LAMAKHOS — Uy uy uy, aman aman aman!

Nedir bu çektiğim acılar,

Nedir başıma gelen!

Bir düşman kargısına kurban gittim,

Bu acıların daha da acısı:

Şimdi Dikaiopolis'in görüp de beni

Alay etmesi olacak başıma gelenlerle.

(Dikaiopolis iki kolunda iki
yosmayla girer.)

DİKAİOPOLİS — Uy uy uy, aman aman aman!

Aman ne memeler, ne sıkı memeler!
 Elma mı desem, ayva mı desem, ne desem?
 Öpün beni, kumrularım, öpün beni:
 İlk bitiren ben oldum bir bakraç şarabı.
 LAMAKHOS — Belâ üstüne belâ, gel de dayan buna!
 Vay vay vay, dayanılır acı değil bunlar.
 DİKAİOPOLİS — Vay vay, selâm sana, yiğit
 Lamakhos'cuğum!
 LAMAKHOS — Aman ne acı, ne acı!
 DİKAİOPOLİS (yosmalardan birine) — Aman ne
 tatlı, ne tatlı!
 LAMAKHOS — Bu acıya dayanılmaz.
 DİKAİOPOLİS (öteki yosmaya) — Bu öpücüğe
 dayanılmaz.
 LAMAKHOS — Ne mutsuzluk! Pahalıya mal oldu
 bana bu gün.
 DİKAİOPOLİS — Ne pahalısı! Bugün bayram,
 herşey bedava.
 LAMAKHOS — Ah yandım, yandım!
 DİKAİOPOLİS — Ne yanması? Bugün ateş bayramı
 değil,
 LAMAKHOS (kendisini taşıyanlara) — Bacağımdan
 tutun, ay ay ay!
 Sarılın bana.
 DİKAİOPOLİS (yosmalara) — Aman şuramdan
 tutun, sarılın bana!
 LAMAKHOS — Ah başım dönüyor, gözlerim
 kararıyor:
 Düştüm düşeceğim.
 DİKAİOPOLİS — Yandım tutuştum, doğru yatağa:
 Sızdım sızacağım.

LAMAKHOS — Pittalos hekime götürün beni,
 O kurtarırsa kurtarır beni.
 DİKAİOPOLİS — Hakemlere götürün beni,
 görsünler nasıl içtim:
 Versinler ödülümü.
 LAMAKHOS (götürülürken) — Bir kargı deldi
 kemiklerimi, şu yarama bakın.
 DİKAİOPOLİS (boş bakracını seyircilere göstererek
 — Şu bakracıma bakın: bomboş.
 (Koroya)
 Yaşasın deyin şarap kahramanına!
 KORO — Yaşasın diyelim, yaşasın!
 Yaşasın bakracını ilk bitiren kahraman!
 DİKAİOPOLİS — Su katılmamış şarap doluydu
 bakracım,
 Diktim başıma, bir içişle bitirdim.
 KORO — Bin yaşa, şanlı kahraman!
 Al ödülünü, güle güle kullan.
 DİKAİOPOLİS — Gelin hepiniz ardından bağıra
 bağıra:
 Yaşa, çok yaşa, şa şa şa!
 KORO — Seve seve geliyoruz ardından:
 Ya ya ya şa şa şa
 Tulumunla bin yaşa!
 (Hepsi bağırarak çıkar.)